

HYVINVOIVA KISSA

SEYn opas kissanhoitoon

SEY

SUOMEN ELÄINSUOJELUYHDISTYSTEN LIITTO RY

HYVÄ KISSANYSTÄVÄ

Tämä SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liiton *Hyvinvoiva kissa - opas kissanhoitoon* on tarkoitettu sinulle, joka olet hankkimassa kissaa, sinulle, jolla on jo kissa tai kokemusta kissasta ja myös sinulle, joka haluat oppia kissasta. Oppaassa kerrotaan lyhyesti perustiedot kissan alkuperästä, kissasta lemmikkinä, kissan käyttäytymisestä ja kissan lajityypillisistä perustarpeista sekä perushoidosta. Oppaassa annetaan myös neuvoja yleisimpien kissaperheissä esiintyvien ongelmien ennaltaehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi.

Oppaan tiedot perustuvat ajantasaiseen tutkimustietoon kissasta ja kissan hoidosta. Syvällisempää tietoa oppaan kaikista teemoista löydät SEYn Kissatieto.fi -sivuilta.

SEYn jäsenyhdistykset, vapaaehtoiset eläinsuojeluneuvojat ja sadat muut vapaaehtoistyöntekijät käyttävät suurimman osan eläinsuojelutyötunneistaan kissojen auttamiseksi. SEYn eläinsuojelijat mm. pyydystävät kodittomia kissoja ja ottavat vastaan hylättyjä eläimiä, hoitavat ja leikkauttavat uusia koteja etsiviä kissoja, järjestävät kissojen leikkauskampanjoita ja tiedottavat ja kampanjoivat vuodesta toiseen eläinten hylkäämisen ehkäisemiseksi. Tästä huolimatta Suomessa hylätään tai lopetetaan vuodessa arviolta jopa 20 000 kissaa.

Kissa on Suomen yleisin lemmikkieläin ja hurmaava elämäkumppani, joka ansaitsee hyvää hoitoa, laadukasta ravintoa ja sopivia aktiviteetteja, aivan kuten kaikki muutkin ihmisen vastuulleen ottamat eläimet.

Tue SEYn työtä kissojen hyväksi

tekemällä lahjoitus tilille
FI97 8000 1901 0617 63.
Kirjoita viestikenttään
KISSA

SEY toimii lähes pelkästään lahjoitusten varassa, joten apusi on elintärkeää.

SEY ja kissat kiittävät!

Suomessa hylätään tai lopetetaan jopa 20 000 kissaa vuosittain ihmisen piittaamattomuuden takia.

SISÄLLYS

MINULLEKO KISSA?

Afrikanvillikissa kotonasi	5
Kissan valinta ja hankinta	6
Kissanpentu vai aikuinen kissa	6
Pysäytä pentutehdas	7

KISSAN HYVINVOINNISTA HUOLEHTIMINEN

Koti ja virikkeitä kissaakin varten	9
Kodin vaaranpaikat	11
Kissa on lihansyöjä	12
Siisti hiekkalaatikko ei haise	14
Sterilisaatio ja kastraatio	15
Lisääntyminen	17
Rokotukset, loishäädöt ja tunnistusmerkintä	17
Turkki ja kynnet	20
Hampaiden hoitaminen on tärkeää	21
Perushoito kissan eri elämänvaiheissa	22
Kissa sairastaa	25

KISSA VIESTII MONIN ERI KEINOIN

Ääniviestit	27
Ilmeet ja asennot	28
Hajuviestit	30

KISSAONGELMIA JA RATKAISUJA

Yöhuutelu	31
Ylipaino	31
Huonekalujen kynsiminen	32
Sisäsiisteys hukassa	32
Kissa oppii	35

SEY on Suomen suurin eläinsuojelujärjestö ja eläinsuojelun asiantuntija. SEYn toiminta tähtää siihen, että eläimet voivat hyvin yhteiskunnassamme. SEY tuottaa maksuttomia tietopaketteja eläinten hyvinvoinnista ja hoidosta. *Hyvinvoiva kissa* ja **Kissatieto.fi** -sivusto ovat osa SEYn ennaltaehkäisevää työtä kissojen hyväksi.

Teksti:

Sonja Nurmi-Tuominen ja
Heidi Harmaala

Kuvat:

Hanna Heikkilä, kansi ja
sivut 8, 13, 15, 16, 19, 21, 22 - 23
(alemmat kuvat), 26, 30, 34
Pixmac, sivu 5
Suvi Elo, sivut 2, 4, 7 ja 22 (ylempi kuva)
Vesa Minkkinen, sivu 23 (ylempi kuva)

Piirroksat:

Tuomas Valtanen, sivut 28 -29

Asiantuntijat:

Suvi Pohjola-Stenroos (ELT, DABVP
(Feline Practice), kissalääket. erik.)
ja Helena Telkänranta (biologi,
toimittaja, tietokirjailija, tutkija)

Ulkoasu:

Purple Workshop Oy

Painopaikka:

SP-Paino Oy, Nurmijärvi

Julkaisija:

SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto
2013

AFRIKANVILLIKISSA KOTONASI

Kotikissa (*Felis catus*) polveutuu afrikanvillikissasta (*Felis lybica*) ja on muuttanut villeistä esivanhemmistaan vain vähän - voisi sanoa, että kyse on oikeastaan samasta lajista. Afrikanvillikissa ja kotikissa voivat esimerkiksi saada lisääntymiskykyisiä jälkeläisiä.

Kissa on **reviirieläin**. Afrikanvillikissan sosiaaliset kontaktit lajitovereidensä kanssa rajoittuvat emon ja pennun välisiin suhteisiin tai paritteluaikoihin. Kesyyntyminen on muuttanut kotikissaa sosiaalisemmaksi kuin esivanhempansa. Monet kissat suorastaan nauttivat lajitoveriensä seurasta. Oman reviirin vaaliminen on kuitenkin myös lemmikkikissalle tärkeää. Tämä on muistettava esimerkiksi, jos perheeseen tulee uusi kissa tai muu lemmikki.

Kissa on **ehdoton lihansyöjä**. Se tarvitsee eläinperäistä proteiinia ja rasvaa ruokavalioonsa tullaakseen toimeen. Kotikissan alkukoti Afrikan mantereella on kuiva. Tarvitsemansa nesteen kissa saa saalistamastaan eläimistä. Kissan janontunne onkin heikko, eikä se välttämättä tajua juoda vettä, vaikka tarvitsisi nestettä. Lisäksi kissan munuaiset osaavat säädellä virtsan mukana poistuvan nesteen määrää. Liian kuiva ravinto ja vähäinen nesteensaanti saattavat johtaa kissan sairastumiseen.

Kissa on **petoeläin, mutta myös isompien petojen saalis**. Tämä selittää kissan toisinaan varautuneen käytöksen. Se saattaa säikähtää, vaikka ihmisen mielestä mitään pelottavaa ei tapahtuisikaan.

Kissan juuret ovat lämpimässä ilmallassa, eikä se selviä pohjolan talvesta. **Kissa ei kuulu Suomen luontoon.**

KISSAN VALINTA JA HANKINTA

Suomessa hylätään vuosittain tuhansia kissoja. Onnekkaimmat heitteille jätetyistä päätyvät löytöeläintaloihin tai eläinsuojeluyhdistysten sijaiskoteihin, joissa ne hoidetaan kuntoon ja niille yritetään etsiä uudet kodit. Kissoja on kuitenkin huomattavasti enemmän kuin hyviä koteja, joten eläimiä joudutaan myös lopettamaan. Vuosien elämä rajatussa tilassa ja vähäisillä virikkeillä ei ole kissanelämää. Uuden kodin tarjoaminen kodittomalle on eläinsuojeluteko.

KISSANPENTU VAI AIKUINEN KISSA

Kissaa hankkiessa ei ole lopulta käytännössä suurta merkitystä sillä, ottaako pennun vai aikuisen, uroksen vai naaraan. Kuten kaikki eläimet, kissatkin ovat yksilöitä. Aikuisen kissan valinnassa on kuitenkin tiettyjä etuja. Aikuisesta kissasta voi jo päätellä sen luonnetta ja aikuisen kissan kohdalla tiedetään usein, viihtyykö se paremmin yksin vai tuleeko se toimeen toisten kissojen tai muiden eläinten kanssa. Aikuisen kissa kiintyy perheeseensä aivan yhtä lujasti kuin pentukin.

Monet kissat nauttivat lajitoverin seurasta. Yleensä parhaiten keskenään tulevat toimeen sisarukset tai emo ja pentu. Monella löytöeläintalolla koetaan etsiä jo valmiiksi keskenään hyvin toimeen tulevia kissakaveruksia. Kun tarjoaa kodin jo valmiiksi toisiinsa totuneille, säästää kissojen tutustuttamisen vaivan. On kuitenkin muistettava, että kissa on reviieläin. Kaikki kissat eivät halua kilpailijoita reviihilleen. Liian suuressa laumassa kissa stressaantuu, mikä saattaa ilmetä esim. virtsamerkkailuna.

Uusi kissa on tuotava laumaan varovaisesti ja vähitellen. Kissojen sopuisaa yhteiseloä edistää tilava asunto. Hyvinvointia lisää myös se, että hiekkalaatikoita, kiipeilypaikkoja ja piilopaikkoja on kaikille riittävästi. Omistajan on tärkeää jakaa huomiotaan tasaisesti kaikille lemmikeilleen.

Jos aiot hankkia rotukissan, varmista, että kasvattaja noudattaa eläinten jalostukselle asetettuja eettisiä pelisääntöjä ja huolehtii sekä emon että pentujen hyvinvoinnista. Tietoa rotukissoista ja kasvattajista saat Kissa-liiton ja rotukissayhdistysten sivuilta.

KISSANPENNUN LUOVUTUSIKÄ ON KOLME KUUKAUTTA.

PYSÄYTÄ PENTUTEHDAS

Pentutehtailulla tarkoitetaan pentujen tuottamista ala-arvoisissa olosuhteissa taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi. Pentutehtaissa kasvatetaan suosittuja rotukoiria ja rotukissoja tai eri koiraja kissarotujen risteytyksiä. Vaikka myyjä vakuuttelee pennun rotutaustasta, eläimessä ei ole välttämättä kyseistä rotua ollenkaan.

Pentutehtaissa kissatiheys on yleensä suuri ja hygieniat heikko, joten erilaiset sairaudet leviävät helposti. Pentu voi sairastua vakavasti ja sen hoitaminen tulla kalliiksi. Kaikki pennut eivät hoidosta huolimatta selviä. Joistakin virustaudeista kissa ei parane kokonaan koskaan, vaan virus jää elimistöön piileväenä. Stressi tai yleiskunnon heikkeneminen voi aktivoida viruksen uudelleen. Lisäksi pentua ei ole tärkeinä sosiaalistumiskausina välttämättä käsitelty riittävästi, mikä saattaa tehdä siitä aran ja stressiherkän.

PENTUTEHTAILUN TUNNUSMERKKEJÄ OVAT MM.:

- pentu tarjoudutaan tuomaan kotiin asti
- pentu luovutetaan esim. huoltoasemalla
- pennun emoa, sisaruksia tai kasvuolosuhteita ei pääse näkemään
- myyjä painostaa ottamaan pennun.

Ottamalla pennun pentutehtaasta takaat sen, että epäeettinen toiminta jatkuu. Sen sijaan on syytä tehdä ilmoitus eläinsuojeluviranomaisille tai SEYn vapaaehtoiselle eläinsuojeluneuvojalle.

KISSA TARVITSEE:

- riittävän tilavan hiekkalaatikon
- ruokakuppeja, keraamiset tai metalliset kupit ovat muovisia parempia
- vesikuppeja, isot laakeat lasiset tai keraamiset kupit ovat parhaita
- harjan
- riittävän tukevan ja korkean raapimapuun
- leluja
- tukevan ja riittävän tilavan kuljetuskopan
- valjaat ja taluttimen ulkoilua varten.

KOTI JA VIRIKKEITÄ KISSAAKIN VARTEN

Luonnosta ravintonsa hankkiva kissa viettää aktiivista elämää. Se liikkuu reviirillään ja merkkää sen rajoja. Ruoka ei ole valmiina kupissa odottamassa, vaan kissan täytyy nähdä vaivaa sen hankkimiseksi. Jokaista pyydystettyä pieneläintä kohti kissa joutuu tekemään useita saalistusyrityksiä, ja jo saalistuksen yrityskin tuottaa kissalle mielihyvää. Tekemistä riittää, eikä kissalle jää aikaa tylsistyä.

Hyvin hoidetulla sisäkissalla on päällisin puolin elämä mallillaan, mutta tekemisen puute pitkästyyttää. Kissa voi pyrkiä lievittämään pitkästymistään muun muassa hakemalla omistajansa huomiota eri tavoin. Kissan mieltä virkistävät myös tiheät vierailut ruokakupilla, vaikei sillä olisikaan nälkä, mikä johtaa ylipainon kertymiseen. Toisaalta myös liiallinen nukkuminen on pitkästymisen merkki. **Tylsistyminen on sisäkissan suurimpia hyvinvointiongelmia** ja saattaa johtaa kissan stressaantumiseen ja jopa sairastumiseen. Sen lisäksi, että kissan elinolosuhteet tyydyttävät mahdollisimman hyvin sen lajinomaiset tarpeet, tulee tylsyyden torjumiseksi kissan elämää virikkeellistä.

Jo ennen kissan tuloa ja säännöllisesti kokoneessakin kissakodissa asuntoa on syytä tarkastella kriittisesti kissan näkökulmasta. Kissan hyvinvointia ja viihtymistä voi lisätä monilla sisustusratkaisuilla, ja toisaalta ennakoimalla voi välttää monet vaaranpaikat.

Koska kissan esivanhemmat ovat olleet muiden eläinten saaliita, kissa arvostaa **turvallista piilopaikkaa** nukkumista varten. Kissa on piiloutumisen mestari ja löytää asunnosta itsekkin sopivia lymypaikkoja. Jos kissoja on useampia, omistajan on varmistettava, että turvallisia nukkumapaikkoja on riittävästi.

Lähes kaikki kissaeläimet ovat taitavia kiipeilijöitä. Ne nauttivat kodin tarkkailusta korkealta tähytyspaikalta. **Riittävän tukeva ja korkea kiipeilypuu** on monen kissan mieleen. Monet kiipeilypuut toimittavat samalla myös raapimapuun virkaa. Kissat nauttivat ympäristönsä tarkkailemisesta myös

ikkunalasin läpi. **Taso tai hylly ikkunan edessä** on kissalle aitiopaikka tutkailla ympäristöään. Tämä on tärkeää mielenvirkistystä sisäkissalle.

Metsästäminen on kissalle palkitsevaa puuhaa. Se lisää kissan aivojen mielihyväkemikaalien erittymistä ja vähentää stressiä. **Metsästyisleikkien** pitäisikin kuulua jokaisen kissan arkeen. Leluilla kissaa leikittäessä kannattaa muistaa saalistuksen luontaiset vaiheet: saaliin havaitseminen, vaanimi- nen, hyökkäys ja puraisu. Paras apuväline kissan leikittämiseen on kepeistä, narusta ja lelusta tehty hiirionki.

On syytä muistaa, että ihmisen käsi ei ole lelu! Jos kissa yrittää leikkiä kädellä, ihminen voi vinkaista, mennä pois ja näin lopettaa leikin. Sen jälkeen kissan huomio on hyvä suunnata sallittuun leikkiin leluilla.

Ruokaa ei tarvitse tarjota kupista, vaan sen voi piilottaa asuntoon kissan etsittäväksi. Herkkuja voi myös piilottaa aktiivointipalloon tai itse askarreltuun aktiivointileluun. Näin kissa joutuu näkemään vaivaa ruokansa eteen ja tylsyys pysyy loitolla.

Ulkoilu valjaissa tai tarhassa tarjoaa sisäkissalle tervetullutta vaihtelua. Opettaminen valjaisiin ja taluttimeen on hyvä tehdä jo pentuna, mutta vanhempien kissa oppii usein nauttimaan ulkoilusta, kunhan omistaja pysyy rauhallisena ja kärsivällisenä.

Valjaisiin ja taluttimeen totuttelu aloitetaan varovaisesti. Valjaat puetaan ensin kissan päälle ja tehdään sisällä jotain mukavaa niin että kissa vähitellen tottuu niihin. Myös taluttamista on syytä harjoitella kotona rauhassa. Paniikkiin joutuva kissa voi rimpuilla itsensä irti ja kadota. Ensimmäisiä ulkoiluita varten on hyvä valita rauhallinen alue ja ottaa mukaan varmuuden vuoksi kuljetuskoppa, johon kissan voi päästää rauhoittumaan, jos se säikähtää jotakin.

SEY suosittelee, että kissaa ulkoilutetaan vain valvotusti esim. ulkoilutarhassa tai valjaissa. Jos kissan annetaan ulkoilla vapaana, sen tulee ehdottomasti olla leikattu ja ulkoilun tulisi tapahtua vain turvallisiksi todetulla alueella. Vapaana ulkoileva kissa voi jäädä auton alle tai petoeläimet saattavat vahingoittaa sitä.

Tekniikka on tullut kissanomistajan avuksi myös kissan virikkeellistämiseksi. Toiset kissat nauttivat television luonto-ohjelmien kuva- ja äänimaailmasta. Tablettitietokoneelle voi ladata kissalle suunniteltuja pelejä, joissa lemmikki pääsee metsästäämään ruudulla liikkuvaa kohdetta.

KODIN VAARANPAIKAT

Kissan suurimpia vaaranpaikkoja kotona ovat ikkunat ja parvekkeet. Utelias kissa tutkii mielellään maailmaa tuuletusikkunan raosta tai parvekkeen kaiteelta. Vaikka kissan tasapaino on hyvä, se ei ole erehtymätön. Se saattaa pudota ja pudotessaan loukkaantua vakavasti. **Jos kissalla on pääsy parvekkeelle, parvekkeen tulee olla verkotettu tai lasitettu kissaturvallisesti. Tuuletusikkunoiden aukeaminen on myös syytä tarkistaa.** Kissalla ei ole solisluita, ja se saa vedettyä hartiansa suppuun pujottautuessaan altaasta kolosta. Ikkunan aukeamismekanismeja voi joutua säätämään tai asentamaan suojaverkon myös ikkunaan.

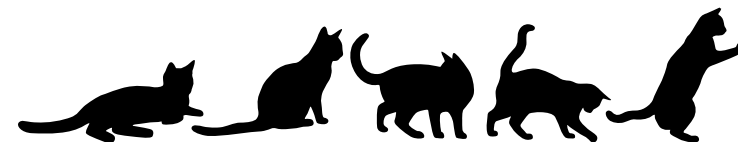
Kiipeilevä ja utelias kissa voi myös sytyttää tulipalon. Kynttilöiden kanssa on oltava erityisen huolellinen, eikä hellalle saa jättää palavaa materiaalia. Moni tulipalo on saanut alkunsa kynttilän kaaduttua tai lemmikin kytkettyä vahingossa liedien päälle.

Toiset kissat pureskelevat mielellään huonekasveja. Jotkin kasvit ovat kissoille myrkyllisiä. Lemmikkikodissa on syytä varmistaa kasvien myrkyttömyys ja siirtää myrkylliset kasvit kissan ulottumattomiin. Kissalle kannattaa kasvattaa esim. vehnänorasta järsittäväksi.

Jotkut kissat pureskelevat mielellään naruja, lankoja ja jopa sähköjohtoja. Narut ja langat saattavat nieltynä aiheuttaa kissan suolistolle tuhoa. Kissa pitää viedä eläinlääkärille, mikäli sen suusta pilkistää lanka. Langasta ei missään nimessä saa vetää, koska se voi vahingoittaa kissan ruokatorvea. Jos kissa kiinnostuu johdoista, ne on syytä suojata rautakaupasta saatavalla johdonsuojalla ja ottaa varmuuden vuoksi kosketin pois seinästä, kun laite ei ole käytössä.

Lääkkeet ja kemikaalit on syytä pitää kissojen ulottumattomissa. **Tavalliset ihmisten lääkkeet, kuten parasetamoli tai aspiriini, ovat kissalle hengenvaarallisia.** Vaikkei kissa kemikaaleja muuten söisikään, se saattaa turkkinsa sotkettuaan syödä niitä nuollessaan itseään puhtaaksi.

Myös pesukoneen rumpu, avoin vessanpytty tai kovaa kiinni paukahtava ovi voivat vahingoittaa kissaa. Vessanpytyn kansi on kissakodissa hyvä pitää kiinni. Pesukoneen rumpu taas kannattaa tarkistaa ennen koneen käynnistämistä.

KISSA ON LIHANSYÖJÄ

Kaikki kissaeläimet ovat ehdottomia lihansyöjiä, eli niiden ruokavalio perustuu eläinperäiseen proteiiniin. Luonnosta ravintonsa hankkiva kissa pyydyttää jyrksijöitä, lintuja, hyönteisiä ja sammakkoeläimiä. Kotikissankin ruuan tulisi muistuttaa koostumukseltaan hiirtä.

Kissoille on tarjolla runsaasti erilaisia valmisruokia. Perinteisesti ruuat on jaettu kuivaruokiin ja säilykkeisiin. Markkinoilla on myös kissoille tarkoitettuja pakasteaterioita.

Kuivaruokien sisältämän nesteen vähäisyys voi aiheuttaa toisille kissoille terveysongelmia. Kuivilta seuduilta kotoisin oleva kissa on tottunut saamaan tarvitsemansa veden ravinnon mukana, ja sen luontainen janontunne on heikko. Kun kissan nesteensaanti on liian vähäistä, erittyy virtsaa vähän ja se on väkevää. Koska virtsaneritys on vähäistä, kissa käy harvoin laatikolla.

Rakossa pitkään seisova väkevä virtsa on monen kissan kivuliaiden virtsavaivojen syy. Se saattaa itsessään ärsyttää rakon pinnan verille tai pitkään rakossa seistessään kiteytyä. Kiteet ärsyttävät rakkoa ja saattavat kasvaa jopa virtsatiehyet tukkiviksi virtsakiviksi. Tila on hengenvaarallinen ja vaatii nopeaa eläinlääkärin apua. Virtsavaivojen oireita ovat hutipissat muualle kuin hiekkalaatikkoon, toistuva laatikolla ravaaminen ja pissapaakkujen pieneneminen. Oireileva kissa on aina syytä käyttää eläinlääkärissä.

Ruuan liian suuri hiilihydraattipitoisuus voi johtaa kissan lihomiseen ja virtsan pH-arvon nousemiseen tiettyjen virtsakiteiden syntymistä edistävään suuntaan. Ruuan tuoteseloste on syytä lukea tarkasti ja valita mahdollisimman vähän hiilihydraatteja sisältävä tuote.

Säilykeruokien vesipitoisuus auttaa pitämään huolta kissan riittävästä nesteensaannista. Säilykkeistä kannattaa valita ruoka, joka täyttää parhaiten kissan ravitsemustarpeet.

Moni kissa saa silloin tällöin kuppiinsa tuoreen liha-aterian. Lihan voi tarjoilla raakana, mutta se on hyvä pakastaa ensin. Hyviä lihalaatuja ovat sika, siipikarja, nauta ja riista. Liha kannattaa tarjoilla noin hiirenkokoisena kimpaleena. Näin kissa saa töitä leuolleen ja erityisesti sitkeät lihalaadut, kuten kieli, puhdistavat samalla kissan hampaita.

On myös mahdollista ruokkia kissa kokonaan lihapohjaisella raakaruualla. Itse tehty ruoka vaatii omistajalta perehtymistä kissan ravitsemuksellisiin tarpeisiin. Kissa ei elä pelkällä pihvilihalla. Se syö saaliseläimensä kokonaan ja saa luista ja sisäelimistä tärkeitä vitamiineja ja mineraaleja.

Raakaruokintaa toteutettaessa on tärkeää pitää tarkasti huolta hygieniasta. Lihan käsittelyn jälkeen kädet, välineet ja kissan ruokapaikka on puhdistettava huolellisesti.

Ruuassa tulisi olla proteiinia, rasvaa ja kosteutta, mutta vain vähän hiilihydraatteja.

KALA JA MAITO KISSAN RUOKINNASSA

Kalaa on perinteisesti pidetty kissan herkkuna. Kalassa on myös runsaasti kissalle tärkeää proteiinia ja rasvaa. Kalaravinnossa piilee kuitenkin muutama vaara. Kypsentämättömästä järvikalasta kissa voi saada lapamatotartunnan. Lisäksi kaikki raaka kala sisältää B1-vitamiinia tuhoavaa tiamiinaasinimistä entsyymiä, joten runsas kypsentämättömän kalan syöttäminen saattaa johtaa B1-vitamiinin puutokseen.

Kalan rasva on tyydyttymätöntä, ja sen käsitteleminen kuluttaa E-vitamiinia. Mikäli kissa syö rasvaista kalaa paljon, voi se johtaa E-vitamiinin puutteesta johtuvaan keltaravatautiin. Hyvä nyrkkisääntö on tarjota kalaa kissalle vain kerran viikossa.

Useimmille aikuisille nisäkkäille maidon sisältämä laktoosi aiheuttaa vatsavaivoja. Kissa ei maitoa tarvitse. Juomaksi riittää puhdas vesi. Hapanmaitotuotteet, kuten kermaviili tai maustamaton jogurtti, maistuvat toisille kissoille. Niitä voi tarjota silloin tällöin herkkuna.

SIISTI HIEKKALAATIKKO EI HAISE

Kissalle on tärkeää, että hiekkalaatikko ja ruoka- sekä vesikuppi sijaitsevat mahdollisimman kaukana toisistaan. Kissa on siisti eläin, eikä mielellään ulosta ja ruokaile samassa paikassa. Pahimmillaan ruokapaikan ja vessapaikan liian suuri läheisyys aiheuttaa sisäsiisteysongelmia, kun kissa rupeaa etsimään itselleen paremmin sopivaa vessapaikkaa.

Kissa ei mielellään asioi likaisella laatikolla. Hiekkalaatikko on siivottava ulosteista vähintään kerran päivässä - tarvittaessa useammin. Koko hiekka on syytä vaihtaa ja laatikko pestä säännöllisesti. Hiekkalaatikoita tarvitaan yksi laatikko yhtä kissaa kohden ja lisäksi yksi ylimääräinen.

Useimmille kissoille mieluisin laatikkotyyppi on riittävän iso laatikko, jossa ei ole kattoa. Koppimallinen laatikko, jossa on yleensä vain yksi kulkuaukko, voi tuntua kissasta ansalta. Sen ilmanvaihto on myös riittämätön. Oman kissan suosikkimalli löytyy vain kokeilemalla.

Sopiva laatikonpaikka on riittävän rauhallinen ja sellainen, että kissalla on sinne aina esteetön pääsy.

Paras kuivike monen kissan mielestä on paakkuuntuva hienojakoinen savihiekka. Tässäkin tosin eläimillä on erilaisia mieltymyksiä. Kissan mielestä sopivin hiekka löytyy kokeilemalla. Kissalle voi tarjota useita kuivikevaihtoehtoja samaan aikaan ja seurata, mitä se käyttää eniten.

On tärkeää, että kissa pitää laatikolla asioimista miellyttävänä. Jos kissa syytä tai toisesta kokee laatikon tai kuivikkeen epämiellyttävänä, se voi

etsiä mielestään sopivamman paikan asioida. Koska kissa virtsaa luonnostaan pehmeään ja imukykyiseen paikkaan, ovat sängyt, sohvut ja kukkaruukut hienojakoisen hiekan jälkeen parhaita paikkoja. Laatikkoa kartteleva kissa saattaa myös ruveta harventamaan virtsaamiskertojaan, mikä voi johtaa rakon ärtymiseen ja virtsavaivakierteeseen.

STERILISAATIO JA KASTRAATIO

Kissa voi tulla sukukypsäksi eli lisääntymiskykyiseksi jopa reilun kolmen kuukauden iässä. Kissan kiima-aika kestää noin viikon verran, ja sen aikana kissa voi tulla tiineeksi. Mikäli kissa ei tiinehdy, uusi kiima alkaa parin viikon – puolentoista kuukauden kuluttua. Usein naaraskissan käytös muuttuu voimakkaasti: se voi olla levoton ja äänekäs. Lisäksi naaraskissan kohtutulehduksen riski kasvaa ajan kuluessa. Sekä naaras että uroskissa saattavat kiiman aikana ruveta merkkamaan reviiriään virtsalla, ja uroskissan virtsa alkaa haista voimakkaasti. Kissan toistuvat kiima-ajat ovat hyvin stressaavia niin kissalle kuin perheen ihmisjäsenillekin. Kissa onkin syytä steriloida tai kastroida mahdollisimman nuorena. Leikattu kissa on leppoisampi lemmikki.

Aikaisemmin uskottiin, että kissan täytyy saada yhdet pennut ennen leikkautusta. Tämä ei pidä paikkaansa. Nykytiedon mukaan kissan voi leikkauttaa jo ennen sukukypsyyttä, jopa jo pentuna. Kissan leikkauttamista pentuna kutsutaan varhaissterilisaatioksi tai -kastroatioksi.

Varhaisia leikkauksia on tehty jo vuosikymmenten ajan, ja aihetta on myös tutkittu. On havaittu, että varhaisella leikkauksella on monia etuja myöhemmin tehtyyn operaatioon verrattuna:

- Pentu toipuu leikkauksesta aikuista nopeammin.
- Kissa ei ehdi oppia sukukypsyyteen liittyviä käytöstapoja, kuten virtsalla merkkailua.
- Varhain leikatun naaraskissan nisäkasvainriski myöhemmin on pieni.

Leikkauttaminen ei vaikuta kissan persoonallisuuteen tai heikennä sen elämänlaatua. Oikeastaan ainoa haaste leikatun kissan hoitamisessa on ylipainon välttäminen. Leikatun kissan energiankulutus on pienempi kuin leikkaamattomalla. Mikäli ruoka-annoksia ei pienennetä, kissa lihoo.

LISÄÄNTYMINEN

Kissan tiineys kestää noin 65 vuorokautta. Kissan tiineyden voi havaita nisien punottamisesta, painonnoususta ja siitä, ettei kissa tule kiimaan uudestaan. Tiine ja imettävä emo tarvitsee laadukasta ravintoa, jossa on tavallista suurempi energiatiheys sekä riittävän korkea proteiini-, mineraali- ja vitamiinipitoisuus.

Yleensä kissa hoitaa synnytyksen itsenäisesti, mutta omistajan on tarkkailtava tilannetta mahdollisten ongelmien varalta. Mikäli emo on erityisen tuskainen tai pentuja ei supistuksista huolimatta ala kuulua, on eläinlääkärin apu tarpeen. Ihmistä tarvitaan myös silloin, jos emo ei ala hoitamaan vastasyntyntä pentuaan.

Mikäli kissan epäilee olevan tiineenä, on syytä hakea kissan tiineydestä ja synnytyksestä sekä pikkupentujen hoidosta ajoissa runsaasti lisätietoa.

ROKOTUKSET, LOISHÄÄDÖT JA TUNNISTUSMERKINTÄ

Rokotukset, loishäädöt ja tunnistusmerkintä kuuluvat kissan perusterveydenhoitoon. SEYn jäsenyhdistyksistä ja useista muista eläinsuojelujärjestöistä uuteen kotiin luovutettavat kissat on jo yhdistyksellä rokotettu, madotettu ja tunnistusmerkitty. Osa näistä kustannuksista katetaan kissan luovutuksesta perittävällä maksulla.

SISÄKISSAKIN TÄYTYY ROKOTTA SÄÄNNÖLLISESTI

Kissoilla on tarttuvia virustauteja, joita vastaan ne on syytä rokottaa. Osa viruksista on sitkeitä ja selviää ympäristössä pitkään. Virus voi kulkeutua esimerkiksi kengänpohjissasi sisätiloihin ja tartuttaa ja sairastuttaa kissan, vaikka se ei itse kotipiirin ulkopuolella liikkuisikaan.

Kissanpentu saa emonsa maidosta vasta-aineita taudinaiheuttajia vastaan, mutta vain jos emon rokotuksista on huolehdittu. Pentuna saadut vasta-aineet eivät kuitenkaan riitä koko loppuelämäksi, vaan kissa tulee rokottaa ensimmäisen kerran luovutusiän kynnyksellä, ja sen jälkeen rokotukset täytyy tehostaa säännöllisesti Eviran rokotussuositusten mukaisesti.

Kotikissa saa tavallisesti rokotukset kissaruttoa ja kissaflunssaviruksia vastaan. Näyttelykissa tai perheensä kanssa matkusteleva kissa voidaan lisäksi rokottaa rabiasta eli raivotautia vastaan.

Kissarutto on vakava virustauti, johon ei ole olemassa lääkettä tai hoitoa. Taudin oireita ovat voimakas oksentelu, ripulointi ja kuume. Virus on aggressiivinen ja johtaa useimmiten kissan kuolemaan. Lisäksi virus on erittäin sitkeä ja säilyy hengissä ja tartuttamiskykyisenä ympäristössä jopa vuoden.

Kissaflunssat ovat eri virusten aiheuttamia flunssankaltaisia tauteja. Eri virukset aiheuttavat hieman erilaisia oireita: vuotoa silmistä ja sieraimista, kuumetta, silmätulehdusta, rakkuloita suun limakalvoille ja jopa keuhko-kuumetta. Virukset leviävät pisaratartuntana ja esimerkiksi pesemättömien ruoka- ja juoma-astioiden kautta.

Kissan flunssavirustartunnasta tekee hankalan se, että virus saattaa jäädä piilemään kissan elimistöön ja aktivoitua esimerkiksi stressin seurauksena uudelleen. Silloin kissa myös tartuttaa virusta edelleen.

Vaikka rokotus ei anna täydellistä suojaa flunssaviruksia vastaan, rokotetut kissat sairastuvat yleensä lievemmin kuin rokottamattomat. Jos perheessä on useita kissoja, tai jos kissa käy näyttelyissä tai hoidossa lemmikkihoitolassa, on flunssarokotuskin syytä pitää voimassa.

Rabies eli raivotauti on vakava virustauti, joka johtaa kuolemaan. Rabies voi tarttua myös ihmiseen. Suomessa rabiestartunnan todennäköisyys on hyvin pieni, sillä Suomi on rabiesvapaa maa, eikä tautia ole täällä luonnon-eläimissä. Venäjällä ja Baltian maissa tautia kuitenkin tavataan myös luonnonvaraisissa eläimissä, joten rajan pinnassa ulkoilevalle kissalle rokotus voi olla tarpeen. Myös ulkomailla matkustavien kissojen rabiesrokotus tulee olla voimassa.

KISSAN YLEISIMMÄT LOISET OVAT SUOLINKAINEN JA KORVAPUNKKI

Kissalla voi olla sekä sisäloisia että ulkoloisia.

Kissan yleisimmät sisäloiset ovat suolinkainen ja heisimato. Myös sisäkissalla voi olla sisäloistartunta. Kissanpennut tulee madottaa säännöllisesti jo ennen luovutusikää, sillä pentu voi saada loistartunnan emon maidosta.

Sittemmin sisäkissa voi saada tartunnan ihmisen vaikkapa kenkiensä pohjissa mukanaan tuomien loisten munista. Ulkoileva kissa voi saada loistartunnan syömistään saaliseläimistä.

Sisäloisten suhteen voi toimia kahdella tapaa:

- **Madotetaan sisäkissa säännöllisesti pari kertaa vuodessa ja ulkoileva kissa useammin. Apteekin henkilökunta tai eläinlääkäri auttaa oikean lääkkeen valitsemisessa.**
- **Tutkitutetaan kissan ulostenäyte säännöllisesti eläinlääkärissä ja madotetaan kissa vain mikäli loisia ilmenee.**

Ulkoloisista tavallisin kissoilla tavattava loinen on korvapunkki. Korvapunkki elää kissan korvakäytävässä. Tartunta aiheuttaa kutinaa, ja sen voi todeta myös kissan korvassa olevasta tummanruskeasta eritteestä. Korvapunkin häätöön saa lääkkeen joko eläinlääkäriltä tai apteekista.

Näin annat kissalle lääkkeen

Kissa pidetään paikallaan istumassa pöydällä tai lattialla. Toisella kädellä kohotetaan kissan päätä lempeästi yläviistoon. Toisella kädellä avataan kissan suu ja asetetaan tabletti mahdollisimman syvälle kissan kurkkuun. Nestemäinen lääke ruis-kutetaan posken kohdalta varovasti kissan suuhun. Pidä kevyesti kissan suuta kiinni. Voit myös hellästi silittää sen kaulaa. Nenän nuolaisu on usein merkki siitä, että lääke on nielaistu.

Mikäli kissa rimpuilee, voi sen kietoa pyyhkeeseen niin, että vain pää jää pyyhkeen ulkopuolelle. Näin kissa ei pääse rimpuillessaan raapaisemaan. Lääkkeen antamisen jälkeen kissa on hyvä palkita leikkihetkellä tai herkulla.

Monet matolääkkeet tai muut lääkkeet voi liuottaa pieneen määrään nestettä ja sekoittaa kissan ruokaan. Silloin on kuitenkin varmistettava, että kissa syö koko annoksen. Kaikkia lääkkeitä ei kuitenkaan voi sekoittaa ruokaan joko siksi, että ne ovat voimakkaan makuisia tai siksi, että tablettia ei saa pilkkoa.

TUNNISTUSMERKITTY LÖYTÄÄ HELPOMMIN KOTIIN

Nykyään suurin osa lemmikeistä tunnistusmerkitään mikrosirulla. Siru on riisiryynin kokoinen ja asetetaan eläimen niskanahan alle ruiskulla. Mikrosirunlukija lukee sirun tiedot ihon läpi, ja laitteen ruudulle ilmestyy eläimen tunnistenumero. Yksilöllinen tunnistenumero ja tiedot eläimestä ja omistajasta on tallennettava rekisteriin. Tunnistenumeron perusteella omistajan yhteystiedot löytyvät rekisteristä.

Rekistereitä on useita, esimerkiksi monet SEYn jäsenyhdistykset vievät siruttamiensa kissojen tiedot Turvasiru-rekisteriin. Turvasiru-rekisteriin voi viedä minkä tahansa sirutetun eläimen tiedot ja tietoja pääsee etsimään ympäri vuorokauden.

Kissa voi päästä karkaamaan ja kadota, vaikka omistaja olisi kuinka huolellinen. Parhaassa tapauksessa karkulainen päätyy löytöeläintaloon, josta kissan voi noutaa takaisin kotiin. Mikäli tunnistusmerkityn eläimen löytäjällä on mikrosirunlukija, saadaan kissan omistaja selville. Omistajan täytyy muistaa pitää omat yhteystietonsa rekisterissä ajan tasalla. Mikäli rekisterin tiedot ovat vanhat tai puutteelliset, omistajan tavoittaminen ei ole mahdollista.

TURKKI JA KYNNET

Vaikka kissa puhdistaa itseään nuolemalla, se kaipaa myös säännöllistä harjaamista. Harjaaminen poistaa irtokarvaa, jolloin sitä kertyy vähemmän kissan vatsaan ja suolistoon. Pitkäkarvaisen kissan turkki vaatii erityistä huomiota, sillä toiset turkkilaadut takkuuntuvat helposti.

Kissa pesee itseään nuolemalla päivittäin. Sen turkkia ei siis välttämättä tarvitse pestä. Sairastaminen tai ikääntyminen voi kuitenkin heikentää kissan kykyä huolehtia turkistaan. Pesu on tarpeen myös, mikäli kissa sotkee itsensä. Pitkäkarvaisten kissojen turkki voi kaivata säännöllistäkin pesua.

Kissan kynsiä ei välttämättä tarvitse leikata. Mikäli kissan kynsi kasvaa teräväksi piikiksi, voi terävän kärjen leikata pois kynsileikkurilla. Kynnen sisällä kulkevaa hermoa pitää kuitenkin varoa vahingoittamasta.

Kaikki kissat eivät hoitotoimenpiteitä arvosta. Niitä voi kuitenkin lempeästi totuttaa turkin ja kynsien hoitamiseen. Runsas palkitseminen herkuilla tai leikittämällä auttaa kissaa sietämään hoitamista.

HAMPAIDEN HOITAMINEN ON TÄRKEÄÄ

Hammassairaudet ovat kissoilla yleisiä. Kissojen hampaat eivät reikiinny, mutta hammaskivi on niillä yleinen vaiva.

Hammaskivi muodostuu, kun hampaiden pinnalla oleva plakki syljen vaikutuksesta kovettuu. Riippuu kissan ruokavaliosta ja syljen koostumuksesta, kuinka herkästi hammaskiveä muodostuu. Plakki ja hammaskivi voivat ärsyttää ikeniä ja aiheuttaa ientulehduksen. Tulehdus voi levitä myös hampaan kiinnityskudokseen ja johtaa hampaan irtoamiseen. Bakteeritulehdus suussa voi heikentää myös kissan yleisvointia.

Kissankin hampaita voi harjata. Kissan hammashoitoon myydään omia hammasharjoja ja -tahnoja. Mikäli hammaskiveä on jo päässyt muodostumaan, se pitää poistaa eläinlääkärin vastaanotolla. Toimenpidettä varten kissa nukutetaan.

1. PIKKUPENTUAIKA 0 - 3 KK

Pentu tarvitsee emon ja sisarustensa seuraa vähintäänkin kolmekuiseksi. Niiltä se oppii mm. kissankielen ja leikin säännöt.

Sisäsiistiksi oppiminen tapahtuu jo nyt. Pennut tarvitsevat kolmen viikon iästä alkaen petinsä viereen pienen hiekkalaatikon, jossa on niin matalat reunat, että pentu pääsee sinne helposti.

Tärkeää on, että ihmiset seurustelevat pennun kanssa paljon. Tärkeintä tämä on kahden viikon iästä puoleentoista kuukauteen asti. Näin pennusta kasvaa kesy ja luottavainen aikuinen, jonka elämä ihmiskodissa on stressitöntä.

Pentu tarvitsee turvallisia leluja sekä tilaa leikkiä ja liikkua. Kun se pikkupentuna tutustuu kodin ääniin ja esineisiin, se suhtautuu myöhemmin uusiin asioihin rohkeasti. Pennun pelästyttämistä täytyy kuitenkin varoa.

Pentu saa ensimmäiset rokotuksensa.

Pentu on mahdollista steriloida tai kastroida jo nyt.

3. AIKUISUUS 1 - 10 VUOTTA

Kissa tarvitsee aikuisenakin päivittäistä yhdessäoloa ja leikkiä ihmisen kanssa.

Ylipaino on vaarallista myös kissalle. On tärkeää huolehtia siitä, ettei kissa pääse lihomaan.

Kissa on syytä käyttää eläinlääkärin tarkastuksessa vuosittain. Samalla tarvittavat rokotukset voi uusia.

Kissan hampaiden ja suun kuntoa täytyy tarkkailla. Hammaskiven aiheuttama tulehdus suussa voi johtaa hampaiden irtoamiseen ja kissan yleiskunnon heikkenemiseen.

Vuosittaisessa terveystarkastuksessa kissa tarkastetaan perusteellisesti, rokotetaan tarvittaessa, punnitaan ja sen hampaat hoidetaan. Vanhenevalta kissalta tarkastetaan lisäksi verenpaine ja ikään liittyvien mahdollisten terveysriskien selvittämiseksi otetaan verikokeet ja röntgenkuvat.

2. PENTUAIKA 3 KK - 1 VUOSI

Pentu muuttaa uuteen kotiin.

Pentu oppii uuden kodin tavoille: se löytää ruoka- ja vessapaikat ja opetetaan kynsimään sallittuja kohteita.

Pentua totutetaan lempeästi erilaisiin hoitotoimenpiteisiin, kuten turkin ja hampaiden harjaamiseen sekä suun ja korvien tarkistamiseen. Myöhemmin käynnit eläinlääkärissä ja lääkitseminen sujuvat ongelmitta. Pentu kannattaa totuttaa myös valjaisiin, taluttimeen ja kuljetuslaatikkoon.

Pentu kannattaa totuttaa myös erilaisiin ruokiin. Näin se oppii syömään monipuolisesti, eikä nirsoile aikuisena.

Kissanpennut ovat leikkisiä ja yhteinen leikki ihmisen kanssa on erittäin tärkeää.

Kissa on leikkautettava, eli steriloitava tai kastroitava mahdollisimman pian. Sukukypsäksi tullut kissa voi saada vahinkopennut. Leikkaamaton kissa myös merkkäilee virtsalla yleisemmin kuin leikattu.

4. VANHUUS 10 V -

Vanha kissa tarvitsee huomiota, hellyyttä ja yhteisiä leikkihetkiä ihmisen kanssa siinä missä nuorempikin.

Vanhuksen kuulo saattaa heiketä. Kuuroutunut kissa saattaa muuttua äänekkääksi.

Kissa saattaa potea dementian kaltaisia oireita.

Kissa voi kärsiä kivuliaasta nivelrikosta, jos sen on vaikea hypätä tai se liikkuu kankeasti.

Kissa on syytä käyttää säännöllisesti eläinlääkärin tarkastuksessa, jotta vanhenemisen mukanaan tuomat sairaudet havaitaan riittävän ajoissa. Myös moniin vanhuuden vaivoihin on saatavilla apua.

Kissan voimien ollessa heikko ja elämänlaadun kärsiessä niin, ettei toiveita paremmasta enää ole, on aika tehdä päätös kissan lopettamisesta. Eläinlääkärin tekemä lopetus on eläimelle tuskaton.

VETERINARY CARE NUTRITION
tarjoaa kattavan valikoiman
kuiva- ja säilykeruokia terveiden
kissojen ravitsemustarpeisiin.

Hyvin varustelluilta eläinlääkäriasemilta!

Reproduction & Pediatric • Neutered • Skin & Hairball • Senior Consult

royalcanin
.fi

KISSA SAIRASTAA

Kissa pyrkii salaamaan kivun ja sairauden oireet mahdollisimman pitkään. Kissan yleisvointia tuleekin seurata huolellisesti ja käydä säännöllisesti läpi sen koko keho muutosten tai kipeiden paikkojen varalta. Myös suun kunto on syytä tarkastaa hammaskiven tai ientulehduksen varalta.

Terveen kissan silmät ja korvat ovat siistit, eikä niissä näy eritteitä. Sairaana kissan silmän sisänurkasta voi tulla esiin vilkkuluomeksi kutsuttu kolmas luomi.

Kissat puhdistavat itseään nuolemalla ja samalla vatsaan päätyy irtokarvaa. Toiset kissat oksentelevat vatsaan joutuneita karvapalloja säännöllisesti. Turkin säännöllinen harjaaminen vähentää karvan joutumista vatsaan. **Oksentelu** voi kuitenkin johtua myös kissan sairastumisesta. Mikäli pahoinvointiin liittyy muita oireita, se kestää pitkään tai kissa on voimaton, on syytä käännyä eläinlääkäriin puoleen.

Kissan **ripulointi** ei jää sisäkissan omistajalta huomaamatta. Löysä vatsa voi johtua epäsopivasta ruuasta. Esimerkiksi maitotuotteiden laktoosi aiheuttaa monille kissoille vatsavaivoja. Jos ripuli jatkuu pitkään tai on toistuvaa, on eläinlääkäriin apu tarpeen.

Toisinaan kissan sairastuminen näkyy vain väsymisenä tai syömättömyytenä. Täydellinen **syömättömyys** on kuitenkin kissalle vaarallista. Jo parinkin päivän syömättömyys voi johtaa rasvamaksaksi kutsuttuun tilaan, joka on kissalle hengenvaarallinen. Syömättömyyden syy pitää selvittää eläinlääkärillä.

Kissan sairastumisesta voivat kertoa myös **muutokset käyttäytymisessä**. Kissa voi muuttua syrjäanvetäytyväksi tai aggressiiviseksi. Myös hiekkalaa-tikkokäyttäytymistä kannattaa tarkkailla. **Tarpeiden tekeminen laatikon ulkopuolelle** voi olla sairauden oire. Sairastumisesta voi kertoa myös pissapaakkujen kutistuminen tai kasvaminen.

Sairas kissa voi laiminlyödä turkkinsa hoitamisen ja karva voi muuttua kiillottomaksi ja rasvaisen tuntuiseksi. Toisaalta kissa voi ruveta nuolemaan kipeää paikkaa erityisen innokkaasti, mikä näkyy karvan kulumisena tai jopa kaljuina laikkuina. Tällainen käyttäytyminen voi johtua myös stressistä.

Kissat viestivät äänillä, eleillä, asennoilla ja hajuilla. Kissan viestintä on yleensä hienovaraisempaa kuin ihmisten tai vaikka koirien. Jotta kissan ja ihmisen suhde toimisi sujuvammin, ihmisen on opetettava kissan kieltä ainakin perusteiden verran.

ÄÄNIVIESTIT

Naukuminen

Naukuminen kuuluu kesykissan ja ihmisen väliseen viestintään. Pikku-pennut naukuvat emolleen, kun niiltä puuttuu jotain. Villikissalla ei ole ketään, jolle kohdistaa pyyntöjään, joten naukuminen tippuu pois äänivarastosta, kun kissa aikuistuu. Kesykissa sen sijaan voi aikuisenakin muistuttaa ihmistään naukumalla ruuan tai huomion tarpeesta.

Tervehdysääni, ”mir”

Kun kissa tervehtii ihmistä tai eläinystävää, se päästää korkean kehräyksen ja maukaisun väliltä olevan äänen. Kissa saattaa toistaa ääntä koko tervehdysrituaalin ajan.

Kehrääminen

Kun ihminen silittelee kissaa, se saattaa ruveta kehräämään. Kehrääminen kuulostaa pienen moottorin hurinalta ja tuntuu kissan keholla kevyenä tärinä. Kissa voi kehrätä myös tervehtiessään ihmisiä tai muita kissoja. Kissa kehrää myös imettäessään.

Kehrääminen ei kuitenkaan välttämättä tarkoita sitä, että kissa on rento ja tyytyväinen. Myös vakavasti loukkaantuneet, sairaat tai eläinlääkäriin pöydällä jännittävät kissat saattavat kehrätä. On tulkittu, että kissa pyrkii silloin rauhoittamaan itseään ja ympärillään olevia ja näin estämään mahdollisen hyökkäyksen.

Sähinä

Sähinä ei ole ainoastaan kissan kieleen kuuluva ääni. Monet muutkin eläimet varoittavat ahdistelijaansa terävällä sähinällä.

Murina

Murina on sähinää vakavampi varoitusääni, johon kissa turvautuu, mikäli sähinä ei tehoa.

ILMEET JA ASENNOT

Tavallinen, rauhallinen olo. Kun kissaa ei pelota, sen korvat osoittavat eteenpäin. Silmät ovat soikeat.

Silmien siristely on kissan hymy. Silmiään siristelevä kissa haluaa olla ihmisen kanssa ystävällisissä väleissä. Ihminen voi vastata kissan viestiin siristelemällä omia silmiään.

Vähän pelottaa. Kun kissaa alkaa hirvittää, sen silmät avautuvat pyöreämmiksi.

Pelkään kovasti – älä tule lähemmäs tai hyökkää! Kissa painaa korvat litteiksi taakse, näyttää hampaita, sähisee tai murisee. Kissa on valmis puolustamaan itseään kirjaimellisesti ”kynsin hampain”.

Tavallinen, rauhallinen olo. Kun kissa on rento, sen selkä on suorana ja häntä riippuu loivasti alaspäin.

Kun luottavainen kissa tulee tervehtimään ihmistä tai lajitoveriaan, se kävelee rennosti kohti, häntä ojentuu ylös, ja se työntää päätä hiukan eteenpäin.

Vähän pelottaa. Kun kissa on epävarma, pitäisiköhän nyt puolustautua vai paeta, se nostaa etutassua valmiina huitaisemaan. Samaan aikaan sen takajalat ovat puoliksi valmiina loikkaamaan pakoon.

Pelottaa. Säikähtänyt kissa köyristää selkensä ja nostaa hännän kaarelle. Selän ja hännän karvat nousevat törröttämään pystyyn. Kissa on valmis tarvittaessa puolustamaan itseään.

HAJUVIESTIT

Kissat viestivät toisilleen monipuolisesti ilmaan leviävien kemiallisten feromoniviestien avulla. Kissa välittää feromoniviestejä lajitovereilleen esimerkiksi virtsan ja ulosteen, tassunpohjien ja poskien rauhasten kautta.

Ihminen voi käyttää kissan feromoniviestintää hyväkseen. Erään kissojen pään alueen feromonin on todettu vaikuttavan kissaan rauhoittavasti. Rento ja levollinen kissa merkitsee elinpiiriään hieromalla poskiaan ja otsaansa esi-neisiin. Synteettinenkin naamaferomoni houkuttelee kissan tekemään omia poskimerkintöjään ja rentoutumaan.

Kun kissa kokee, että jokin on poskilla merkattu, se ei todennäköisesti merkaa samaa kohtaa tassuferomonilla, kynsimällä kohtaa tai virtsalla. Synteettistä feromonivalmistetta voi siis käyttää kissan opettamiseen. Kissa tarvitsee kuitenkin aina kunnollisen ja sallitun raapimispaikan – raapimisen tarvetta valmiste ei poista.

Kissan synteettistä naamaferomonia myydään tuotenimellä Feliway. Sitä on saatavilla pistokkeeseen asetettavana haihduttimena tai paikalliseen käyttöön sopivana sumutteena.

Aina yhteiselämä kissan kanssa ei suju niin kuin ihminen toivoisi. Ongelman ratkaisua etsittäessä on tärkeää ensin sulkea pois fyysisen sairauden mahdollisuus. Sen jälkeen pitää pohtia, onko kissan elinympäristössä tai omistajan käytöksessä jotain korjattavaa. Monen ihmisen kannalta ongelmallisen käyttäytymisen taustalla on kissan kokema stressi.

Jos ratkaisua kissan ei-toivottuun käyttäytymiseen ei löydy tai kissaa ei saa opetettua pois ei-toivotusta käyttäytymisestä, huolehtiva lemmikinomistaja kääntyy asiantuntijan puoleen. Esimerkiksi kissan käyttäytymiseen erikoistunut eläinlääkäri osaa auttaa eteenpäin.

YÖHUUTELU

Naukuminen on pennun tapa pyytää emolta jotain ja jää villikissan viestintäkeinoista pois pentuajan jälkeen. Naukuva kissa tarvitsee omistajaltaan jotain: ruokaa, huomiota tai tekemistä. Ongelma naukumisesta tulee yleensä vasta sitten, kun ihmisten yöuni häiriintyy toistuvasti sen vuoksi.

Ongelmaa ratkottaessa on ensiksi syytä varmistaa, että kissalla on päivän mittaan riittävästi tekemistä. Näin se jaksaa nukkua ainakin osan yöstä.

Naukumisessa on kyse opitusta käyttäytymisestä. Kissa on riittävän usein saanut tahtonsa läpi äänitelemällä. Kun herää uniltaan lemmikin metelöintiin, voi tuntua hyvältä idealta hiljentää se silittelemällä tai ruokkimalla. Kissa kuitenkin oppii nopeasti, että korottamalla ääntään palvelu pelaa. Näin yöllisen levottomuuden kierre on valmis.

Ikävästä tavasta voi toki oppia pois, mutta kärsivällisyyttä se kysyy. Jos toiminnasta ei seuraa palkintoa, eli huomiota tai herkkuja, se vähitellen unohtuu. Ensin huutelu todennäköisesti pahenee kissan yrittäessä entistä kovemmin saada totuttua reaktiota omistajassaan aikaan. Tässä on hyvä muistaa, että jos kissalle antaa kerrankin periksi, jatkuu huutelu entisellään. Myös palkkio silloin tällöin riittää pitämään toimintaa yllä. Omistajan sitkeys kuitenkin palkitaan, ja vähitellen tapa unohtuu, eli sammuu.

Vanhan kissan öisessä naukumisessa voi kyse olla ikääntymiseen liittyvistä muutoksista. Kissa voi reagoida myös kipuun naukumalla. Jos kissan äänitelystä tapahtuu yllättäviä muutoksia, on se syytä käyttää eläinlääkärisä.

YLIPAINO

Ylipaino on sisäkissoilla tavallinen vaiva. Kuten ihmisilläkin, myös kissoilla liikapaino altistaa monille sairauksille, kuten diabetekselle ja nivelongelmille.

Leikatun kissan energiantarve on 20–30 prosenttia pienempi kuin leikkamattomalla. Samanaikaisesti leikkaaminen yleensä lisää kissan ruokahalua.

Sisäkissat viettävät toisinaan myös turhan passiivista elämää, mikä edistää rasvan kertymistä kehoon. Leikatulla kissalla ruuan energiatiheyteen kannattaakin kiinnittää huomiota. Kuivanappuloiden energiatiheys on suuri, kun taas säilykkeissä on korkeamman nestepitoisuuden vuoksi usein vähemmän energiaa.

Kissa saattaa lievittää pitkästymistään napostelemalla, vaikka se ei oikeastaan olisi nälkäinen. Ratkaisu niin pitkästymiseen kuin passiiviseen elämäntapaankin löytyy kissan leikittämisestä. Leikkiessä lihakset kasvavat ja aineenvaihdunta vilkastuu, mikä edistää laihutumista, mutta tärkeintä on, että leikkiessä kissa saa lisää muita mielihyvän lähteitä kuin syömisen, jolloin sen mielenkiinto ruokaan saattaa vähän vähentyä.

Kissan laihduttaminen täytyy tehdä maltillisesti, eikä sitä missään nimessä saa paastottaa. Ruuan proteiinipitoisuudesta ei laihdutuskuurillakaan ole syytä tinkiä. Ruuan rasvan ja hiilihydraatin laatuun ja määrään kannattaa sen sijaan kiinnittää huomiota.

HUONEKALUJEN KYNSIMINEN

Kissalla on tarve kynsiä pintoja, eikä sitä voi opettaa siitä pois. Kynsiessään se tekee kolme asiaa: merkkää reviirinsä tassun hajurauhasilla, irrottaa kynsien kuolleen pintakerroksen ja venyttelee. Ihminen voi kuitenkin vaikuttaa siihen, mitä kissa kynsii. Kunnon raapimappu on riittävän tukeva ja korkea niin, että kissa voi venyttäytyä koko pituuteensa kynsiessään. Myös seinään naulattu mattopala tai kissan kynsittäväksi annettu huonekalu ovat hyviä vaihtoehtoja.

Kissan rankaiseminen on hyödytöntä, jos se kynsii ihmisen kannalta väärää paikkaa. Rankaiseminen saattaa jopa pahentaa kynsimistä. Kissa kokee omistajan uhkaavan käytöksen seurauksena olonsa epävarmaksi ja yrittää lievittää hermostumistaan raapimalla. Pääsyn väärälle paikalle voi sen sijaan yrittää estää. Feliway-naamaferomonisuihkeen suihkuttaminen ei-toivotuun paikkaan voi niin ikään vähentää sen kynsimistä.

Toinen mahdollisuus on korvata ei-toivottu kohde toisella. Esimerkiksi sopimattomalta kynsimispaikalta kissan voi lempeästi ohjata sille varatulle paikalle ja houkutella kissan kynsimään. Raapimappu kannattaa ensin sijoittaa lähelle kissan vanhaa kynsimispaikkaa. Myös kissan suosikkinkumipaikan läheisyys voi olla raapimapuulle sopiva. Monet kissat kynsivät ja venyttelevät juuri herättyään.

SISÄSIISTEYS HUKASSA

Kissalla on kaksi syytä virtsaamiseen. Se joko tyhjentää rakkonsa tai merkkää reviiriään hajumerkein. Kun pissaa löytyy laatikon ulkopuolelta, on syytä selvittää, kummasta on kysymys. Muutokset kissan laatikkokäyttäytymisessä vaativat aina omistajan reagoimista. Kyseessä voi olla tuskallinen

tai jopa hengenvaarallinenkin sairaus. **Jos kissa virtsaa väärään paikkaan, se ei ole kosto tai mielenosoitus. Kissa ei ymmärrä aiheuttavansa omistajalleen mielipahaa väärään paikkaan virtsaamalla, eikä siis kykene koston.**

Leikattu kissa ei yleensä merkkailuun reviiiriään virtsalla. Kuitenkin jos erityisesti kollikissa on leikattu myöhään, merkkailusta on saattanut muodostua piintynyt tapa. Kissa saattaa aloittaa merkkailun myös stressaantuessaan. Kodin liian suuri kissamäärä, arvaamattomasti käyttäytyvä omistaja tai uusi perheenjäsen saattavat stressata kissaa. Merkkailu rauhoittaa kissaa ja on sen keino lievittää stressiä.

Merkkailupaikka on pestävä huolellisesti, sillä haju houkuttelee jatkamaan merkkailua. Kissan naamaferomia sisältävän Feliway-suihkeen suihkuttaminen paikkaan saattaa auttaa. Kissa ei yleensä merkkää samaa paikkaan naamaferomonilla ja virtsalla.

MUITA SYITÄ TARPEIDEN TEKEMISEEN LAATIKON ULKOPUOLELLE:

Virtsatiesairaus

Kissaan sattuu virtsatessa. Ensimmäinen merkki sairastumisesta voi olla hiekkapaakkujen pienentyminen, kun kissa yrittää tirstellä kipeää rakkoaan mahdollisimman usein tyhjäksi. Myöhemmin se voi yhdistää kivuntunteen hiekkalaatikkoonsa ja rupeaa välttelemään laatikkoa.

Virtsatiesairaudet voivat olla kissalle hengenvaarallisia. Mikäli kiteet tukkivat virtsatiet, on kiire lääkäriin.

Hiekkalaatikko on epäsiisti, väärässä paikassa tai vääränmallinen, pääsy sille on estetty, tai kuivike ei ole kissalle mieleen

Luonnossa kissa ei välttämättä asioi kahta kertaa samassa paikassa. Huonosti siivottu laatikko karkottaa kissan etsimään muuta asiointipaikkaa. Myös jos hiekkalaatikko on liian levottomassa paikassa, esimerkiksi meluisten kodinkoneiden lähetyvillä, kissa saattaa vaihtaa rauhallisempaan asiointipaikkaan. Mikäli kuivike tuntuu tassuissa epämiellyttävältä, kissa saattaa ryhtyä karttamaan laatikkoa.

Kissaa houkutellaan asioimaan laatikolla tarjoamalla sille runsaasti erilaisia laatikoita. Jokainen suoritus oikeassa paikassa vahvistaa uutta käyttäytymistä. Myös eri kuivikemateriaaleja kannattaa kokeilla.

Opittu tapa

Voi olla, ettei kissa ole pentuaikana oppinut asioimaan hiekkalaatikolla, vaan se on tottunut vaatemyttyihin tai huonekaluihin tarpeidentekopaikana. Vaikka kissa olisikin alun perin oppinut käyttämään laatikkoa, esimerkiksi sairastuminen tai sopimaton kuivike voivat saada sen etsimään uuden paikan, mistä muodostuu sille tapa.

Kissan rankaisemisesta väärään paikkaan pissaamisesta ei ole mitään hyötyä. Kissa ei välttämättä yhdistä vihaista tai jopa kipua aiheuttavaa omistajaa väärän asiointipaikan valintaan, vaan oppii jopa pelkäämään ihmistä.

Ensin on syytä estää kissa pääsy väärään pissapaikkaan. Mikäli se on mahdotonta, paikan voi suojata esimerkiksi muovilla. Muovi ei ime virtsaa, eikä kissa halua sotkea tassujaan.

Vanhat virtsajäämät täytyy pestä huolellisesti pois. Vanha virtsanhaju houkuttelee kissaa asioimaan paikassa uudestaan. Eläintarvikeliikkeissä myydään erillisiä eritetahrojen puhdistamiseen tarkoitettuja tuotteita, mutta myös etikka huuhteluvedessä vie hajun tehokkaasti mukanaan. Kodin puhdistusaineista kannattaa välttää klooria tai ammoniakkaa sisältäviä aineita. Niiden haju muistuttaa virtsanhajua ja saattaa innostaa kissaa jatkamaan käytöstään.

KISSA OPPII

Kissan ja koiran oppimista verrataan usein toisiinsa ja väitetään, että kissa ei opi ja että sen opettaminen on mahdotonta. Tämä ei pidä paikkaansa. Koira on kehittynyt sosiaalisesta yhdessä metsästävästä laumaeläimestä. Kissalle lajina elämä jatkuvassa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa on verrattain uusi asia. Kissa ei siis reagoi ihmisen keuhuihin ja nuhteisiin yhtä herkästi kuin sosiaalisesti virtuoosiksi hioutunut koira. Samat oppimisen lainalaisuudet kuitenkin ohjaavat niin kissaa, koiraakin kuin ihmistäkin: pyrimme tekemään sellaisia asioita, joista meille seuraa mukavia asioita ja välttelemään ikävyyksiä. Toiminta, josta ei ole mitään seurausta, unohtuu – eli sammuu – vähitellen.

Ihminen voi vaikuttaa kissan käyttäytymiseen seuraamalla tätä oppimisen lakia. Kun käyttäytymistä seuraa välittömästi jokin kissan arvostama asia, herkkuja, huomiota tai leikkihetki, kyseinen käyttäytyminen todennäköisesti toistuu. Palkinnon on seurattava välittömästi, jotta kissa yhdistää sen oikeaan asiaan.

SEYN KISSATIETO.FI -SIVUSTOLTA
LÖYDÄT LISÄTIETOA KISSAN
HANKINNASTA, HOIDOSTA JA
HYVINVOINNISTA.

Sanokaa Aaa...

Animagi on monta eläinlääkäriasemaa yhdessä. Meillä on helppo käväistä, mutta tarvittaessa kaverisi puolesta taistelee aika monta erityisosaajaa ympäri valtakunnan. Kun tunnet meistä yhden, olet tuttu meille kaikille.

Varaa aika lähimmästä Animagista!

HELSINKI, HAMINA, HAUKIPUDAS, HYVINKÄÄ, HÄMEENLINNA, JYVÄSKYLÄ, JÄRVENPÄÄ, KERAVA, KLAUKKALA, LAPPEENRANTA, LOHJA, MUURAME, MÄNTSÄLÄ, NAANTALI, NURMIJÄRVI, OULU, SALO, SEINÄJOKI, TAMPERE, VANTAA

Kaikkien Animagiin yhteystiedot: www.animagi.fi

Animagi

Ihmisen kokoinen eläinlääkäriasema